

Konu: **Kadim Diller ve Yazılar**

Yazı: **25**

Asya Kökenli Barınaklar

Doç. Dr. Haluk BERKMEN

Orta Asya'nın dağlık ve düzlük bölgeleri arasında yarı-göçer olarak yaşayan Ön-Türk toplulukları yazın sıcak günlerinde yüksek yaylalara çıkar, kışın soğuğu gelmeden düz ovalara inerlerdi. Bu yaşam tarzına en uygun barınak türü kolay kurulup kolay sökülen çadırlardı. Çadırlar genellikle keçi kılından örülmüş keçe kumaşlarla örtülürdü.

Çadırlar geniş tabanlı ve kimi yarı küre şeklinde, kimi sivri tepeli, dağ görünümünde idiler. Çadır sözü **çatmak** /uzun dalları tepede birleştirmek/ sözünden türer. Kazak Türkleri bu yapıya **Ger** adını verirler. Ger sözü de /kumaş veya hayvan postlarını ger/ anlamını taşır. Bering boğazı üzerinden Asya'dan Amerika kıtasına geçmiş olan Ön-Türk toplulukları barınaklarına **Tipi** adını vermişlerdir. Tipi sözü de /tepe/ (dağın tepesi) sözünden türemiş olup, çadırın şekli ile dağın tepesi adasındaki bariz benzerliğe işaretir.

Alttaki resmin sol üst köşesinde bir Etrüsk mezarı görülüyor. İtalya'nın Cerveteri kasabasında bulunan bu tür yapıların yuvarlak kubbeli ve dikdörtgen şeklinde girişli oluşları tesadüf değildir. Yapının şekli tümüyle Asya kökenli Türkmen çadırını ve Kazak Ger'ini andırmaktadır. Her iki çadır türünde giriş dikdörtgen şeklinde bir halı kapatır. Etrüsk kapısının bu geleneği yansıttığı görüşümdedir.

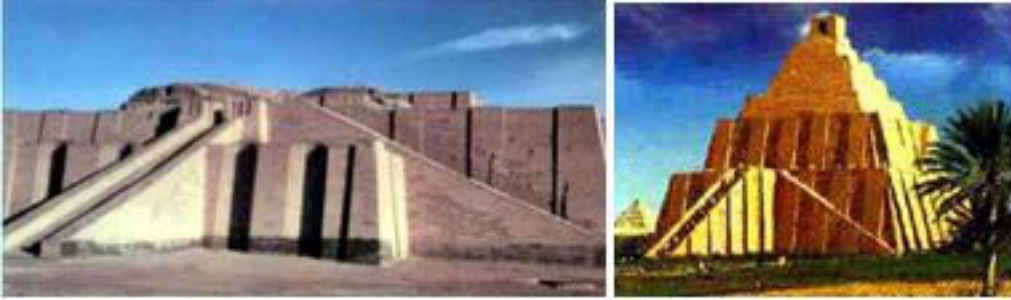
Etrüsk kültürünün Asya kökenli olduğunu çeşitli yazılarımda belirttim. Osmanlı-camii mimarisindeki kubbe şeklinin Bizans kilise kubbelerinden esinlendiği söylenir. Oysaki Türk mimari tarzında, kubbe şeklinde barınaklar çok eski dönemlerden beri vardı. Aslında, alıntının sanıldığı gibi Bizans yapılarından olmadığı, tam tersine, Bizans kubbe mimarisinin Türkmen çadırlarından ve Anadolu'ya gelmiş olan Kazak boylarının, Ger barınaklarından, esinlendiği görüşümdedir.

Resmin sağ üst köşesinde ise bir Amerika kıızılderili boyu olan Sioux (Su) halkının barınağı görülüyor. Bu çadır şeklinin Kuş kültürüne ait ehmrlara olan benzerlikleri çarpıcıdır. Altta Mısır piramitleri görülüyor.

Bu yapılar üzerine pek çok yazı yazılmış, değişik yorumlar yapılmıştır. Fakat günümüzde bile piramitlerin gizemi çözülmüş değildir. Kanımca onlar düz bölgelerde inşa edilmiş güneş kültü ile ilgili yapılarıdır. Güneşe yükselen dağlar olduğu sürece bu tür binalara gerek duyulmuyordu. Fakat, güneşe tapan kültürler düzlük alanlara yerleştiklerinde kendilerine yapay dağlar inşa etmişler ve onların üzerinde (bazen de içinde) ayinler düzenlemişlerdir. Demek oluyor ki, piramitler (ehramlar) mezar olmaktan çok birer kült merkezi, ayin yapılmak için inşa edilmiş olan kutsal yapılarıdır. Aynı inşaat şeklini Sümer ve Maya kültürlerinde buluyoruz. Altındaki resimlerde Sümer zigguratını ve Maya piramitlerini görüyoruz. Birbirlerinden çok uzakta bulunan bu iki kültüre Asya Ön-Türk kültürünün kaynak olduğu görüşündeyim.

Sümer zigguratının bugünkü ve asıl hali

Maya piramitleri

